

AKTSEMDSVURDERING I SUNNFJORD MILJØVERK IKS

Openheitslova

**Sunnfjord
Miljøverk**

Sunnfjord Miljøverk IKS
Kloppstadvegen 310, 6815 Førde

tel: 577 24 150
sumavfall.no

Konto nr.: 3720 14 73129
NO 970 921 915 MVA

Innhald

Vurdering av aktsemd i Sunnfjord Miljøverk IKS.....	3
Innleiing	3
Tilnærming til grunnleggjande menneskerettar og anstendige arbeidstilhøve...	4
Generelt.....	4
Organisering og verksemdsstrategi.....	4
Retningslinjer og rutinar for handtering av risiko	7
System for handtering av informasjonsplikta	8
Vesentlege risikoområder i vår eiga verksemd	8
Vesentlege risikoområder i leverandørkjeda.....	9
Funn og tiltak	9
Tiltak for å avgrense risiko i leverandørkjeda	10
Implementering	10
Kontakt	11

VURDERING AV AKTSEMD I SUNNFJORD MILJØVERK

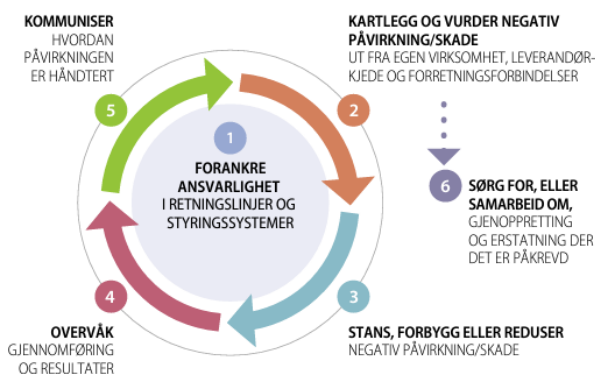
Sunnfjord Miljøverk IKS, heretter SUM, følger lov om verksemder si openheit og arbeid med grunnleggjande menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold ([Openheitslova](#)).

Innleiing

Openheitslova tredder i kraft 1. juli 2022 og vart vedteke for å fremje verksemder si respekt for grunnleggjande menneskerettar og anstendige arbeidstilhøve. Lova skal sikre at det allmenne har tilgang til informasjon om korleis verksemder handterer reelle og potensielle grunnleggjande negative konsekvensar av verksemda si. Lova er ei menneskerettslov for næringslivet i Norge, og lova krev at norske selskap må skaffe seg kunnskap om kor dei har eller kan ha ein negativ påverknad på andre menneske sine rettar, og jobbe for å stanse slik påverknad.

OECDs retningslinjer er utgangspunkt for regelverket og verksemder må utføre evaluering av menneskerettar og anstendige arbeidstilhøve på tvers av alle leverandørkjedene sine. Evalueringa skal sikre at standardar for etisk sysselsetting vert oppfylt i alle ledd.

Aktsemdsstandarden i openheitslova byggjer på FN sine retningsgjevande prinsipp for ansvarleg næringsliv og menneskerettar (UNGP) og OECD sin rettleiar for aktsemdsvurderingar for ansvarleg næringsliv:

Figur: AKTSOMHETSVURDERINGSPROSESSEN OG STØTTETILTAK

I tråd med føremålet til lova, vert SUM pålagt å offentleggjere ei utgreiing om aktsemdsvurderingane

Dette dokumentet er utarbeidd for å oppfylle SUM si plikt til å greie ut om aktsemdsvurderingane. Dokumentet skal oppdaterast årleg innan 30. juni. Det vil òg bli oppdatert ved vesentlege endringar i verksemda si risikovurdering.

TILNÆRMING TIL GRUNNLEGGJANDE MENNESKERETTAR OG ANSTENDIGE ARBEIDSTILHØVE

Generelt

SUM skal utføre offentlege tenester for sine eigarkommunar heimla i ureiningslova. SUM tek ansvar for oppsamling, innsamling, handsaming og transport av alle avfallstypar i kommunane, samt innsamling, transport og handsaming av slam frå slamavskiljarar og kommunale reinseanlegg.

SUM samlar inn avfall og slam frå omlag 30 000 innbyggjarar i eigarkommunane Sunnfjord, Askvoll, Fjaler og Hyllestad. Vi har etablert og driftar seks gjenvinningsstasjonar. Hovudanlegget er på Einestølen i Sunnfjord Kommune. På gjenvinningsstasjonane har vi innsamlingssystem, mottak, mellomlagring og vidaresending av farleg avfall og avfall som kan energi- og materialgjenvinnast.

Organisering og verksemdsstrategi

Konsernet består av morselskapet Sunnfjord Miljøverk IKS og dotterselskapa SumTrans AS og SUM Næring AS. Sunnfjord Miljøverk IKS og SUM Næring AS er lokalisert på Einestølen, medan SumTrans AS er lokalisert i Flovegen på Øyrane. Sunnfjord Miljøverk IKS har òg administrasjonslokale i Førde sentrum, Elvegården. SumTrans AS utfører transporttenester for morselskapet sin primæraktivitet og for SUM Næring AS. SUM Næring AS står for næringsaktiviteten i konsernet.

Visjon

Sunnfjord Miljøverk skal tilby løysingar verda treng, til glede og nytte for folk og lokalsamfunnet

Overordna målsetnad

Sunnfjord Miljøverk skal vere meir enn eit renovasjonsselskap. I dette ligg det at SUM skal gjere avfall til ressurs. Vi skal vere ein aktiv og nyskapande aktør som samarbeider, utviklar og tilbyr lokalsamfunnet dei beste berekraftige løysingane.

Representantskapet er SUM sitt øvste organ og består av sju faste medlem. SUM sitt styre består av fem medlem.

Styret er opptekne av at selskapet skal gjere avfall til ein ressurs. SUM skal vere ein aktiv og nyskapande aktør som arbeidar saman med lokalsamfunnet, der ein utviklar og tilbyr dei best tilgjengelege berekraftige løysingane.

Styret føl utviklinga i bransjen og gjeldande rammelovgivning tett, og har stort fokus på korleis selskapet skal handtere dei utfordringar som ein til ei kvar tid står ovanfor. Fokuset skal sikre god og stabil drift også i eit lengre perspektiv. Dei viktigaste tiltaka for å sikre utviklinga i konsernet er å digitalisere løysingane vi nyttar i dag, kome i møte med krav frå myndigheitene, utbetre kvalitetssystema våre og elektrifisere maskinparken i større grad.

SUM har ein unik moglegheit til å gjere ein skilnad i samfunnet, og jobbar særskild med utvalde berekraftsmål og delmål for å styrke denne posisjonen. Følgjande berekraftsmål er framheva i verksemdsstrategien:

**Vi skal nytte og bidra til utvikling av innovative og brukarvennlege tenester.
Vi skal sørge for å utvikle optimal infrastruktur som toler klimaendringane.**

9.1 og 9.4

Vi skal bidra aktivt til å bygge berekraftige lokalsamfunn som ein foretrukken arbeidsgjevar og tilretteleggar av gode løysingar.

11.6

Vi skal bidra til å redusere forbruket og utnytte avfallsressursane maksimalt ved å vere ein tilretteleggar, opplyse, veilede og informere.

12.2, 12.3, 12.4, 12.5 og 12.7

Vi skal jobbe med berekraft i alle delar av verksemda og sikre ein reduksjon av vårt eige, så vel som abonnentane og kundane sitt klimaavtrykk.

13.2 og 13.3

Vi skal sikre og påsjå at vi ikkje forureinar grunnen på våre anlegg.

14.1 og 14.3

**Vi skal aktivt sjå etter nye løysingar for å sikre berekraftig liv på land.
Vi skal prioritere å ha høg sikkerheit på anlegga våre.**

15.3 og 15.8

Vi skal samarbeide med andre for å dele kunnskap og best mogleg kunne etterleve strategien og berekraftsmåla vi har utpeika oss.

17.17

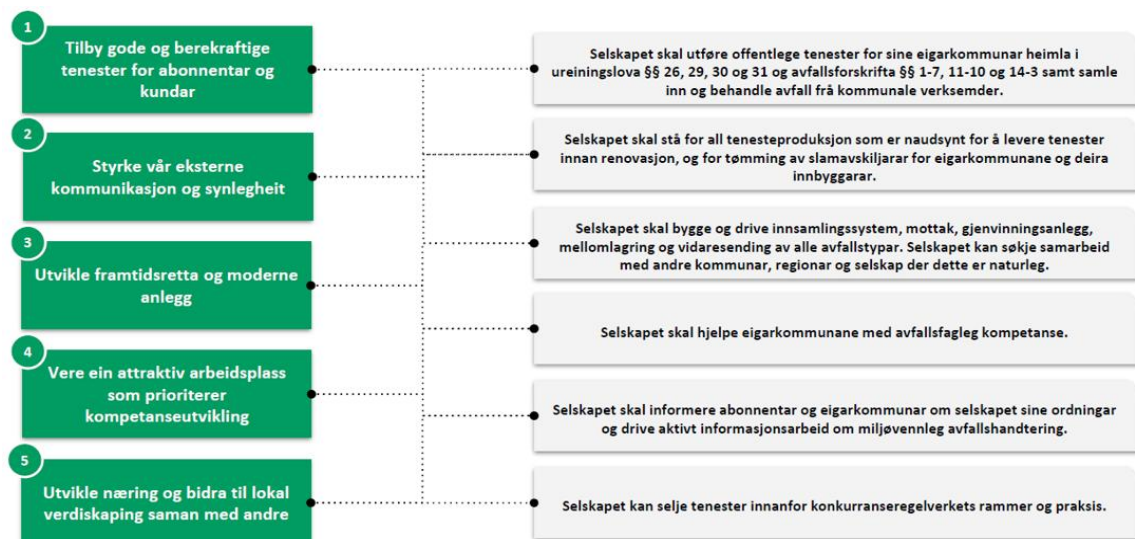
Vidare så jobbar SUM særskilt utifrå følgjande relevante berekraftsmål som går fram av figuren til høgre, for å fremje respekt for grunnleggjande menneskerettar og anstendige arbeidstilhøve.

SUM skal vere ein truverdig aktør i samfunnet. Først og fremst vil vi evne det ved å jobbe mot visjonen vår og tilhøyrande ambisjonar.

Ambisjonane vert attspeгла i strategien til SUM som vidare samsvarer med føremålet i selskapsavtalen og krav og mål knytt til lovpålagt renovasjon og slam.

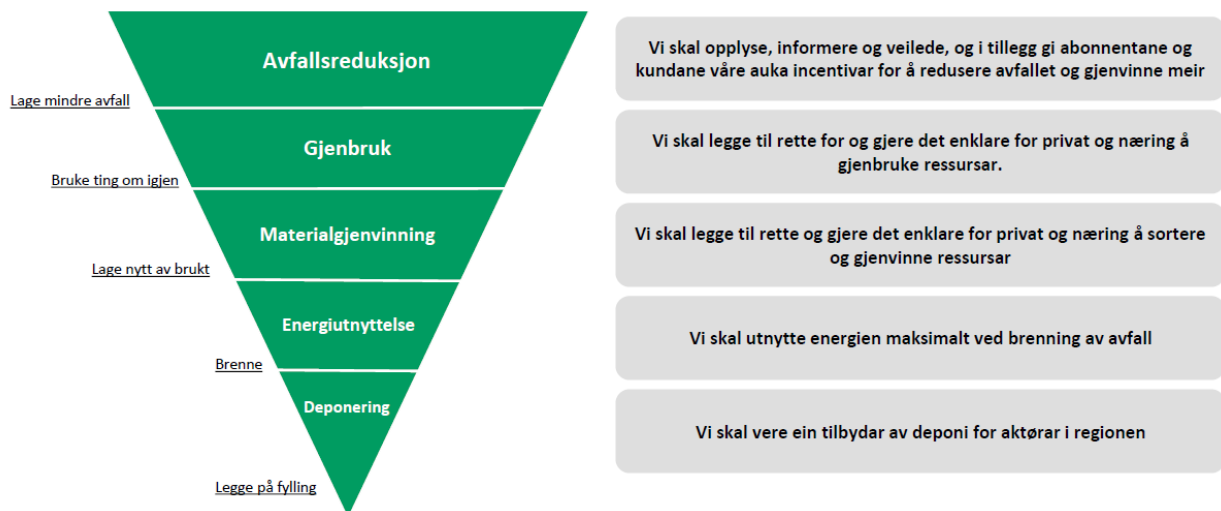

SUM jobbar i tillegg mot å vere ein truverdig aktør i samfunnet ved å fokusere på følgjande punkt:

- Ansvarleg eigarstyring og leing
- Å oppretthalde samfunnskritisk og – naudsynt drift
- Etisk verksemdspraksis

- Ansvarleg kommunikasjon, transparens og påverknad
- Overhalde krav frå mynde og sentrale interessentar
- God datatryggleik

I høve til krav frå EU og FN sine berekraftsmål har SUM eit stort fokus på ressursutnytting og avfallshandtering basert på avfallshierarkiet sine prioriteringar.

RETNINGSLINJER OG RUTINAR FOR HANDTERING AV RISIKO

Sunnfjord Miljøverk (SUM) har eit ansvar for å forvalte avfallsressursane på ein forsvarleg og berekraftig måte. Vi arbeider systematisk for å redusere vårt klimaavtrykk og minimere påverknad på miljøet – både til luft, vatn og jord. I dette arbeidet legg vi til grunn FN sine retningslinjer for næringsliv og menneskerettar samt OECD sine retningslinjer for ansvarleg næringsliv.

Vår tilnærming til å respektere grunnleggjande menneskerettar og sikre anstendige arbeidsvilkår er integrert i SUM sitt overordna berekraftsarbeid. Dette omfattar både eigen verksemd og heile leverandørkjeda.

I kartlegginga av risiko vurderer vi samtlige leverandørar, med særleg fokus på dei områda der risikoen for brot på menneskerettar og anstendige arbeidstilhøve er størst. Leverandørane blir kategoriserte etter omfanget av innkjøp, og vi startar med risikovurdering av dei største. Prioriteringa av innsatsen baserer seg på identifisert risiko for negativ påverknad eller skade.

Eit vesentleg innkjøpsområde for SUM er transporttenester – ein bransje der faren for uakseptable arbeidsvilkår er høg. Dette området er difor prioritert i risikokartlegginga.

SUM vurderer òg risiko hjå våre kundar som tek imot avfall. Desse vert handsama etter same metodikk som leverandørar, med like krav og vurderingar.

I alle vurderingar står respekt for menneskerettar og krav til anstendige arbeidsforhold sentralt.

SYSTEM FOR HANDTERING AV INFORMASJONSPLIKTA

SUM har rutine for mottak og handsaming av henvendingar i avdeling for kundehandtering. Ein finn informasjon nedst i dette dokumentet om kvar henvendingar knytt til openheitslova skal sendast.

VESENTLEGE RISIKOOMRÅDER I VÅR EIGA VERKSEMD

Leiinga har jamnleg gjennomgang av konsernet sitt risikobilete. Risikoar vert følgt opp med konkrete risikoreduserande tiltak.

Som ledd i arbeidet med implementering av Openheitslova, vil tema rundt SUM sine negative konsekvensar for grunnleggjande menneskerettar og anstendige arbeidstilhøve, naturleg inngå som ledd i leiinga sitt risikoarbeid. Det vil på sikt bli utarbeidd eit malverk og ei enkel verktøykasse til føremålet, og oppgåva vert lagt inn i leiinga sitt årshjul.

SUM føl norsk lovverk for helse, miljø og sikkerheit på arbeidsstaden, og for likestilling og fråvær av diskriminering. SUM har som målsetnad å ta vare på helsa til dei tilsette, både fysisk og psykososialt. Våre etiske retningslinjer og arbeidsreglement set tydelege rammer for korleis vi forventar at tilsette opptre mellom kollegaer og ut mot eksterne. Alle skal handsamast med respekt og verdigheit.

Vi har vurdert det slik at det ikkje eksisterer område internt med vesentleg risiko for negative konsekvensar eller vesentleg risiko opp mot menneskerettar og anstendige arbeidstilhøve. SUM som arbeidsgjevar vert styrt etter eit omfattande lovverk og tariffavtale som sikrar arbeidstilhøva til dei tilsette. Konsernet arbeider aktivt for å fremje likestilling, sikre like moglegheiter og rettar og hindre diskriminering på grunn av etnisitet, nasjonal opphav, avstamming, hudfarge, språk, religion og livssyn. Det eksisterer tydelege og kjende retningslinjer i forhold til etikk, likestilling, mangfald og varsling. Følgande tema vert årleg diskutert med tillitsvalde:

- Gjennomgong av varslingsrutinar
- Bruk av deltidsstillingar og innleige
- Løn- og lønsvilkår

I samband med årleg medarbeidersamtale skal dei etiske retningslinjene verte gjennomgått. SUM sitt HMS- og internkontrollsystem er eit årleg tema i SUM sitt styre.

VESENTLEGE RISIKOOMRÅDER I LEVERANDØRKJEDA

Innkjøpsprosedyren skildrar våre forventningar til leverandørar på same måte som vi har for våre tilsette. Alle skal handsamast med respekt og verdigheit, og dei skal opptre seriøst og med aktsemd for å unngå skader og negative konsekvensar for menneske og miljø.

Gjennom arbeidet med offentlege innkjøp og innkjøpsregelverket har konsernet kome langt i arbeidet med å kartlegge leverandørkjeda si.

God kunnskap om SUM sine leverandørar og leverandørkjeder er avgjerande for at SUM skal kunne foreta risikovurderingar og jobbe førebyggjande for å minimere risiko knytt til menneskerettar, arbeidstakarrettar og miljøvern. For å forstå overordna risiko for negativ påverknad knytt til leverandørane, er det for aktsemdsvurderinga samla inn informasjon om geografi, bransje, produkt og verksemdsspesifikke faktorar knytt til kvar enkelt leverandør. Som ledd i kartleggingsarbeidet er det sendt ut brev til aktuelle leverandørar vi meiner innehar risiko for negativ påverknad. Basert på svara vi har motteke, gav det oss moglegheit til å klassifisere leverandørane etter kategoriane låg, middels og høg.

I tillegg til å be om generell informasjon verksemda har vi bedt om informasjon knytt til underleverandørar, sosialt ansvar, retningslinjer for menneskerettar, arbeidsmiljø, forretningsetikk og HMS. Det har vore noko varierende mengd på tilleggsdokumentasjon vi har motteke, men utsendinga har gjeve oss verdifull kunnskap som ledd i kartleggingsarbeidet vårt.

FUNN OG TILTAK

Gjennom aktsemdsvurderinga har vi kartlagt eventuelle negative konsekvensar og vesentlege risikoar. Ved funn av negative konsekvensar skal SUM snarast setje i gong tiltak for å stanse, førebyggje og redusere negativ påverknad.

Internt har Sunnfjord Miljøverk IKS gjennomført ei rekkje evalueringar for å vurdere arbeidsmiljøet og HMS-rutinane. Ingen interne risikoar er blitt avdekte. Vi held likevel fram med arbeidet for kontinuerleg forbetring av våre interne prosessar, for å sikre eit trygt og etisk arbeidsmiljø for alle tilsette.

I løpet av året har Sunnfjord Miljøverk IKS gjennom sine kontinuerlege vurderingar identifisert risikoen for uakseptable arbeidsvilkår innan transportbransjen som betydeleg. Desse risikoane omfattar lange og ugunstige arbeidstider, svak lønspraksis og generelle brot på arbeidsføresegnene knytte til helse, miljø og tryggleik (HMS). Vi har òg observert at enkelte leverandørar innan teknologi- og verneutstyrsegmentet har mangelfull dokumentasjon på etiske retningslinjar, noko som gjer det utfordrande å vurdere risikoane nøyaktig. For å motverke dette er det innført strengare krav til dokumentasjon og oppfølging av etiske standardar.

TILTAK FOR Å AVGRENSE RISIKO I LEVERANDØRKJEDA

Når vi avdekker risiko, gjennomfører vi ei rekke tiltak i samarbeid med dei aktuelle leverandørane.

Tiltaka inkluderer:

- Innsending og signering av oppdaterte etiske retningslinjer, samt krav om etterleving av desse.
- Årleg rapportering og tredjepartsrevisjon for å sikre at standardane vert følgde i tråd med avtalen.
- Justering eller oppseiing av avtaler med leverandørar som gjer grove brot.
- Innføring av meir omfattande interne rutinar og oppdatering av våre retningslinjer for å sikre kontinuerleg etterleving av åpenheitslova og etiske standardar.

Samarbeidet vårt med ProTenCon har blitt styrkt gjennom digitalisering av aktsomheitsvurderingsprosessen, der nye funn vert loggført systematisk for å gje betre oversikt over risikoane. Dette gjer at vi kan følgje utviklinga tett over tid og handle raskt ved behov.

Alle innkjøp vert gjennomført i tråd med lov og forskrift om offentlege anskaffingar, allmenngjeringslova med forskrift, arbeidsmiljølova og anna relevant regelverk. I våre konkurransegrunnlag formidlar vi tydelege forventningar om etterleving av internasjonale standardar, som FN- og ILO-konvensjonane for arbeids- og menneskerettar.

Eit sentralt mål i SUM sin anskaffingsstrategi er å redusere miljøbelastninga, fremje klimavennlege løysingar og bidra til ryddige løns- og arbeidsvilkår. Dersom det vert avdekt brot eller vesentleg risiko for brot på menneskerettar eller krav til anstendig arbeid, pliktar leverandøren å varsle oss. Slike krav er forankra i kontrakt, og eventuelle manglar skal rettast opp innan avtalte fristar. Manglande oppfølging kan medføre suspensjon eller heving av kontrakt.

Vi vil følgje opp tiltaka gjennom jamleg dialog med leverandørane, kontroll av dokumentasjon, og gjennomgang av avvik og funn som vert registrerte i aktsomheitsvurderingane. Ved behov vil vi setje i verk korrigerande tiltak, og oppdatere interne rutinar for å sikre kontinuerleg forbetring og etterleving av krava.

SUM er medlem i samarbeidsorganet Kommunalt Avfall Vestlandet (KAV), som omfattar ni renovasjonsselskap og to kommunale einingar på Vestlandet. I april 2024 vedtok KAV å formalisere samarbeidet om leverandøroppfølging framover, noko som vil styrke innsatsen for ansvarleg forretningspraksis ytterlegare.

IMPLEMENTERING

SUM implementerer pliktene sine etter openheitslova gjennom ein forankra og systematisk prosess i tråd med OECD sin modell for aktsemdsvurderingar. Følgjande hovudelement er sentrale:

- **Leiingsforankring:** Styret og øvste leiing har overordna ansvar for etterleving av lova og integrering i styringssystem. Leiinga skal overvake gjennomføring og resultat av SUM sine aktsemdsvurderingar. Dette inkluderer tiltak for å gjennomføre endringar i dei tilfella der det kjem fram at openheitslova ikkje blir etterlevd, eller det vert vurdert som høg risiko for brot på openheitslova.
- **Medvit hos tilsette:** Alle relevante tilsette vert gjort merksame på SUM sine plikter etter openheitslova,

samt korleis dei sjølve bidreg gjennom dagleg arbeid, spesielt innan innkjøp og leverandøroppfølging.

- **Risikovurdering og revisjon:** Aktsemdsvurderingar av leverandørkjeda vert gjennomførte årleg, og oppdatert ved vesentlege endringar. Vurderingane dannar grunnlag for prioriterte oppfølgingstiltak.
- **Rutinar for dokumentasjon og rapportering:** SUM har etablert rutinar for å dokumentere aktsomheitsprosessar og rapportere dei i årsrapporten, med omtale av vesentlege risikoar og oppfølgingstiltak.
- **Handtering av negativ påverknad:** Ved signal om brot på menneskerettar eller uakseptable arbeidsvilkår, set SUM i verk undersøkingar og vurderer tiltak, i tråd med prinsippet om kontinuerleg forbetring og førebygging.
- **Etterprøvbareheit og transparens:** SUM kommuniserer offentleg om arbeidet sitt, og legg til rette for at interessentar skal kunne be om og få tilgang til relevant informasjon.

SUM erkjenner at full garanti mot brot i verdikjeda ikkje er mogleg. Likevel er SUM sitt mål å arbeide systematisk og kontinuerleg for å redusere risiko og fremje respekt for grunnleggjande menneskerettar og anstendige arbeidstilhøve.

KONTAKT

For spørsmål om denne utgreiinga og vår tilnærming til grunnleggjande menneskerettar og anstendige arbeidstilhøve, send ein e-post til post@sum.sf.no og merk med "Openheitslova".